

mással. Mindennap. Nem csoda tehát, ha elővettem az éjjeliszekrényből a kis pisztolyt, az ágyra dőltem, a szívemnek szorítottam... [...]

(*Krúdy Gyula: A vörös postakocsi. Budapest, 1913. 92., 112.*)

Őszi utazás a vörös postakocsin

KRÚDY GYULA

[...] Akinek emlékkönyvét Albert gróf⁴ kezdte írni... akinek stambuch-jába,⁵ minden talpon álló magyar író a legszebb gondolatot akarta beírni, és még Vészi József⁶ is verset írt, hogy emlékezetben hagyja magát... aki Batthyány Elemér⁷ karján repült a Redout-bálokon;⁸ és az intim szupékon a trónörökösrel (F. F.-dal) politizált [...] Hetekig nem nézte meg

4 Azaz gróf Apponyi Albert politikus, miniszter (1846–1933).

5 Azaz: „vendégekönyv”.

6 Újságíró, politikus (1858–1940). A befolyásos szerkesztő és sajtó-szakember pályáját költőként kezdte, versei két kötetben *A bánat dalaiból* (1879) és *La Traviata, dalok egy tévedt nőhöz* címmel (1881) jelentek meg. 1905-ben a Fejérváry-kormány miniszterelnökségi sajtóiroda-vezetője. A kormány bukása után Berlinben telepedett le, és politikailag mindinkább polgári radikális irányba fordult. 1911-ben visszaköltözött a magyar fővárosba és évtizedeken át a *Pester Lloyd* főszerkesztője.

7 Batthyány Lajos, a kivégzett 1848-as kormány miniszterelnökének fia. Híres lótenyésztő és -versenyző, vadász és utazó (1847–1932). Az 1870-es évek végén világméretű utat tett, Kelet-Indiában tigrisekre és elefántokra vadászott. 1891–1907 közt a Magyar Lovaregylet elnöke, az ő tervei alapján épült meg a Kerepesi úti lóversenytér.

8 A városok vigadóépületének elnevezése volt. Krúdy itt pontatlan, a pesti Redout ugyanis 1833-ban nyílt meg, de 1849 májusában már el is pusztult, mikor Buda ostromakor Hentzi, a várvédő kapitány bosszúból szétlővette (1848–1849-ben ugyanis itt ülésezett a Képviselő Ház). A reformkori Pest igazi különlegessége volt, csodálatos báljain Liszt Ferenc és id. Johann Strauss is játszott. Az újjáépített épületet 1865 januárjában avatták fel egy ünnepélyes bál keretében „fényes és nyilvános táncvigalommal”, de ekkortól már Pesti Vigadóként emlegette a város lakossága.

Krúdy Gyula: *Pest ezerkilencszázötvenötben* című kötetének címlapterve az író hagyatékában
Budapest, 1916
OSZK Kézirattár

az ezüstdaru fészkét,⁹ amelybe Thallóczy Lajos¹⁰ látogatójegyt helyezte, ha Bécsből Budapestre jött olyan udvari pletykákkal, amelyeket a magyar arisztokratákörökben akart elhelyezni; ahová névkártyáját helyezte Rudnay Béla, a pesti főkapitány is... ahová p. f-jelzéssel¹¹ ellátott vizitkártyáját tette minden ifjú és öreg arisztokrata, aki számítani akart valamit a világban... [...]

(Budapest, 1917)

„Pest Rózsája”

Pilisy Róza legragyogóbb élete, öreges hanyatlása és remete-halála

KRÚDY GYULA

A pilisi öreg katonaorvos unokája

A falusi naptárak a múlt század középső éveit írták, Pilisen (Pest megyében) egy apátlan leányka jött a világra, akit az ottani katolikus egyház anyakönyvébe Schumayer Rozália néven jegyeztek be.

Szerelemgyermek volt.

Atyját ama hetyke dragonyostisztek között kellett volna keresni, akik a múlt században, az elnyomatás éveiben a császár hatalmát jelentették Pest megyében. Talán egy gróf, talán egy herceg volt az udvarló, aki könnyű

⁹ Pilisy Róza ezüstdarut formázó névjegy- és vizitkártya tartója ma is megvan a Petőfi Irodalmi Múzeum gyűjteményében.

¹⁰ Történész, politikus, Ferenc József Balkán-szakértője, 1885-től a bécsi udvari kamarai levéltár igazgatója (1856–1916). Híresek voltak bécsi lakásán, az úgynevezett bűzértanyán zajló, bővéru, könnyű lányokat is fogadó kanmurijai, ahová a legmagasabb rangú politikusok és tudósok is eljártak.

¹¹ A p. f.-üzenet feloldása: pour fite vagy pour féliciter, azaz: „szerencsekívánat”, valamely ünnepi alkalomra szóló köszöntés, jókívánság.